

Junij je letos okrašen s čipko

Od 24. do 26. junija bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekal 17. svetovni čipkarski kongres. V Idriji so v petek ob začetku 35. festivala čipke odprli razstavo Dame in čipke, v Slovenskem etnografskem muzeju 21. junija vabijo na ogled Čipkastih vezi, nekaj dni pozneje bo v Ljubljani Čipkasti modni spektakel.

Katarina Fidermuc

Hkrati s 17. svetovnim kongresom Mednarodne organizacije za klekljano in šivano čipko (OIDFA) bo v Ljubljani potekala generalna skupščina te mednarodne organizacije. Po podatkih organizacijskega odbora je svetovni kongres največja in najpomembnejša čipkarska prireditel na svetu. V Ljubljani pričakujejo približno 800 registriranih udeležencev in več tisoč obiskovalcev. Mednarodna organizacija za klekljano in šivano čipko OIDFA povezuje več kot 2300 članic in članov iz 37 držav. »Kongres je tudi izjemna priložnost, da mednarodni javnosti predstavimo svojo bogato čipkarsko dediščino in možnosti za njen razvoj,« poudarjajo organizatorji.

Cipka ima svoje varuhe

Razstava Dame in čipke, ki so jo zasnovali v Mestnem muzeju Idrija, se je lepo vključila v dogodke ob svetovnem kongresu, a načrtovali so jo tako, da je postala tudi osrednji dogodek 35. festivala idrijske čipke – ta traja do 20. junija. V Mestnem muzeju Idrija vseskozi raziskujejo in proučujejo idrijsko čipko, ki je tudi med stalnimi muzejskimi zbirkami. Poleg festivala in dejavnosti muzeja ima čipka v Idriji še enega skrbnika, Mednarodni center idrijske čipke. Ta bo ravno v času svetovnega kongresa krhko klekljano umetnino postavil na oder kot dragocen okras izbranih modnih oblačil na modni reviji Čipkasti modni spektakel, ki bo 24. junija v dvorani Kupola na Gospodarskem razstavišču. Na njej bo sodelovalo 14 slovenskih oblikovalcev s po

dvema večernima kreacijama ter 14 študentov **naravoslovnotehniške fakultete** s kreacijami za najstnice.

Center idrijske čipke namreč upravlja tržno znamko I & Idria lace in geografsko označbo Idrijska čipka. Poleg tega skrbi za promocijo čipke ter povezuje in usklajuje delovanje štirih ustanov, ki jo varujejo vsaka na svoj način: Mestnega muzeja Idrija, Čipkarske šole Idrija, Društva klekljaric idrijske čipke in Festivala idrijske čipke. Nova razstava idrijsko-cerkljanskega muzeja in modna revija centra imata skupno izhodišče – 140 let Čipkarske šole Idrija, v katero je na leto vključenih približno 400 otrok, starih od šest do 18 let.

»Tudi rdeča nit letošnjega Festivala idrijske čipke je 140. obletnica čipkarske šole,« pravi kustosinja čipkarske zbirke v idrijskem mestnem muzeju Mirjam Gnezda Bogataj. Zamisel, da bi Idrijo »nekako postavili nazaj v obdobje ob koncu 19. stoletja«, je nastala prav zaradi visokega jubileja šole, pravi sogovornica, že nekaj časa tudi niso imeli podobne razstave, vsebino pa so želeli dopolniti tako, da v zgod-

bo ne bi vključili le dolge tradicije čipkarske šole, ampak tudi duha stare Idrije, ki nas prevzame ob starih črno-belih fotografijah kraja s konca 19. in začetka 20. stoletja. V središču razstave je meščanski sloj iz tistega časa, ki je bil po besedah kustosinje Mirjam

Gnezda Bogataj resnično pomemben za razvoj idrijske čipke: »Tudi sami idrijski trgovci so bili po eni strani pomemben del tega sloja družbe, po drugi pa je bilo meščanstvo uporabnik čipke. Tako se je to lepo povežalo in združilo.«

Pogosto so uradno darilo

V središču razstave so dame, meščanke, ker so one nosile čipke, pravi sogovornica, zato torej Dame in čipke. »Nadgradili smo jo s stariimi vzorci čipk z začetka 20. stoletja iz muzejskega arhiva, ki so bili osnova za modne dodatke na oblačilih – to so bili veliki ovratniki, manšete, različni všitki za obleke. Klekljarice iz treh društev so po teh starih vzorcih na novo sklekljale čipke. Te so biser razstave,« pravi Mirjam Gnezda Bogataj. Muzeju so pomagali tudi dediči meščanskih družin, ki so od doma prinesli bogato gradivo, nekaj čipk in različne drobne osebne predmete in kose pohištva, s katerimi so za razstavo opremili meščanski salon po vzoru tistega časa.

V prejšnjih stoletjih so klekljarice uporabljale laneno nit, saj je bilo lan mogoče dobiti tudi v okolici, kjer so ga pridelovali, pozneje jo je spodrinila bombažna, zdaj pa se lan spet vrača. »Čipka je res zelo občutljiva, imeti mora posebne razmere, da lahko toliko časa ostane nepoškodovana, zato so tudi najstarejše čipke, ki jih hranimo v muzeju, s konca 19. stoletja. Trudimo se, da bi zdržale še naprej, kakšnih starejših primerkov pa žal nimamo. Lanena čipka je bila tudi bolj trpežna, to se pozna, te so bolj ohranjene,« nam pripoveduje kustosinja.

V časih, ki so jih priklicali nazaj v muzej, si je bogato idrijsko čipko lahko privoščila meščanka, delavsko dekle, ki jo je klekljalo, pa si je z njo okrasilo predvsem doto – posteljnino, prte in prtice, zaveso, tudi spodnje perilo. In kje je prostor za idrijsko čipko v sodobni modi? »Mislim, da se danes čipka v modi na splošno bolj uporablja kot modni dodatek. Po domovih še

imamo zavese s čipko, prte in prtiče. Idrija si prizadeva, da bi s svojo čipko prodrla tudi v visoko modo. Prav zato vsakih toliko let pripravijo modni spektakel, tako kot letos,« pravi Mirjam Gnezda Bogataj. Največji kupec čipke je sicer protokol, za darila in opremo prostorov. Poleg idrijske je v Sloveniji znana tudi

čipka z drugih območij.

NAJSTAREJŠA

Ob svetovnem čipkarskem kongresu bo v Narodnem muzeju za kratek čas na ogled najstarejša ohranjena čipka na Slovenskem, ki so jo našli v grobnici Janeza Vaikarda Valvasoria.

FOTO LJUBO VUKELIČ